

ดนตรีซื่อปือ: ความเชื่อกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู

หมู่บ้านเพชรดำ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์*

SUEBUE MUSIC: BELIEFS AND CULTURAL TOURISM OF THE LISU ETHNIC GROUP IN
PHET DAM VILLAGE, KHAO KHO DISTRICT, PHETCHABUN PROVINCE

โสภณ ลาวรรณ

Sophon Lawan

ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก ประเทศไทย

Department of Music, Faculty of Humanities, Naresuan University, Phitsanulok, Thailand

Corresponding author E-mail: sophon.nu2525@gmail.com

Tel: 095-342-1199

บทคัดย่อ

ดนตรีซื่อปือเป็นเครื่องดนตรีที่พบในกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูเพียงชนเผ่าเดียว สามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ประจำชนเผ่าได้ บทความวิจัยนี้ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีซื่อปือกับความเชื่อ บทบาทของดนตรีในพิธีกรรม กิจกรรมทางวัฒนธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามเพื่อการเก็บข้อมูลความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยว เสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยมีดนตรีซื่อปือเป็นสื่อกลาง ผลการวิจัยพบว่า ดนตรีซื่อปือมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องการขับไล่สิ่งอัปมงคลออกจากที่อยู่อาศัยในช่วงสงกรานต์ปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ซึ่งดนตรีซื่อปือจะถูกบรรเลงประกอบการเต้น กว - เขยียะ จากบ้านผู้นำจิตวิญญาณและในทุกหลังคาเรือนของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู บ้านเพชรดำ จำนวน 260 หลังคาเรือน การติดซื่อปือที่พบในงานปีใหม่ มี 9 เพลง พบลักษณะเฉพาะ คือ การเคาะนิ้วลงบนสาย ซึ่งปรากฏในเพลงเป็นส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมทางวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์ ถือว่าดนตรีซื่อปือมีบทบาทหน้าที่ในพิธีกรรมเพื่อรับใช้สังคม ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์นี้ สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ จึงได้นำประเด็นดังกล่าวมาจัดกิจกรรมประชุมกลุ่มเพื่อสร้างแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน สู่การสำรวจในมิติด้านความพึงพอใจนักท่องเที่ยว พบว่า มีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยมทุกด้าน ประเด็นด้านประเพณีวัฒนธรรมได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.54 โดยเฉพาะความต้องการเข้าร่วมประเพณีปีใหม่ของเผ่าลีซูมีความต้องการสูงถึงร้อยละ 83.92 สะท้อนให้เห็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งเพียงพอที่จะจูงใจนักท่องเที่ยวกลับมาเยือนซ้ำได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ดนตรีซื่อปือ, กลุ่มชาติพันธุ์ลีซู, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, บทบาทของดนตรีในพิธีกรรม, หมู่บ้านเพชรดำ

Abstract

The Suebue music instrument is found among the Lisu ethnic group. This qualitative research employed fieldwork and interviews as primary methods of data collection. The study aimed to analyze the relationship between Suebue music a unique instrument found exclusively among the Lisu ethnic group and their beliefs, alongside the role of this music in rituals and cultural activities. The data obtained were subsequently utilized to construct a questionnaire gauging tourist satisfaction, thereby proposing guidelines for cultural tourism development using Suebue music as a central medium. The findings reveal that Suebue music is closely linked to the belief in expelling inauspicious elements from households during the transition from the old year to the New Year. During this festival, Suebue music is performed to accompany the Kwa-Kheya dance, commencing at the spiritual leader's house and continuing through all 260 households in the Ban Phet Dam Lisu community. Nine Suebue pieces were identified during the New Year celebration, featuring a distinctive performance technique of finger-tapping on the strings present in most tracks. This musical practice represents a conservative cultural activity, functioning as a ritual tool that serves society. These unique characteristics demonstrate high potential for cultural tourism development. Focus group meetings were organized to collaboratively establish tourism development guidelines, leading to a tourist satisfaction survey. The evaluation showed that overall satisfaction was excellent across all aspects. The tradition and culture dimension received the highest mean score of 4.54. Notably, 83.92 percent of tourists expressed a strong desire to participate in the Lisu New Year tradition. These findings reflect that Ban Phet Dam possesses robust cultural capital sufficient to attract tourists and promote sustainable repeat visits in the future.

Keywords: Suebue Music, Lisu Ethnic Group, Cultural Tourism, Role of Music in Rituals, Phet Dam Village

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละเผ่าจะมีลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงวัฒนธรรมประเพณีของตน โดยเฉพาะดนตรีชาวเขาในเขตลุ่มแม่น้ำโขง กินพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดพิษณุโลก เครื่องดนตรีเป็นสิ่งที่สามารถแสดงอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชนเผ่าได้อย่างชัดเจน เช่น เค้งเป็นเครื่องดนตรีของชาวเขาเผ่าม้ง เตหน่าเป็นเครื่องดนตรีของชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ กลองหรือโหม่ยที่มีรูปร่างเฉพาะเป็นเครื่องดนตรีของชาวเขาเผ่าเมี่ยน และซ้อป้อเป็นเครื่องดนตรีของชาวเขาเผ่าลีซู ชัยรัตน์ วีระชัย ได้กล่าวถึง ซ้อป้อเครื่องดนตรีชาวเขาเผ่าลีซู อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ไว้ว่าการบรรเลงซ้อป้อจะพบเฉพาะพิธีกู่เฒ่าหรือพิธีงานฉลองปีใหม่เท่านั้น จากการลงพื้นที่บ้านเพชรดำเบื้องต้น ชาวเขาเผ่าลีซู ที่บ้านเพชรดำ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดนตรีจึงเป็นสื่อกลางภายในสังคมกลุ่มชาติพันธุ์ ระหว่างมนุษย์

วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม ล้วนแล้วแต่มีดนตรีเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง กล่าวคือ ดนตรีเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างมนุษย์โลก กับโลกของวิญญาณหรือโลกของบรรพบุรุษ กลุ่มชาติพันธุ์มีความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษเป็นอย่างมาก ความเชื่อนี้สืบทอดกันมานับพันปี และยังคงมีอยู่ในสังคมปัจจุบัน (ชัยรัตน์ วีระชัย, 2552)

ดนตรีซอป๋อจึงมีความผูกพันกับประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ เป็นตัวกลางสำหรับความเชื่อที่ปลูกฝังมาอย่างยาวนานจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องวิญญาณบรรพบุรุษจะรับรู้พิธีกรรมต่าง ๆ ผ่านเสียงของดนตรี ซอป๋อ โดยเฉพาะงานฉลองปีใหม่ นักดนตรีจะนำเสียงเพลงจากซอป๋อไปอวยพรให้กับพี่น้องเผ่าลื้อตลอดทั้งคืน ด้วยดนตรีซอป๋อไปเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ผู้คนทั่วไปหรือนักท่องเที่ยวอื่น ๆ จึงไม่สามารถรับชมดนตรีซอป๋อได้นอกจากการนำพาของชาวลื้อหรือผู้นำในเผ่า รัฐฉินท์ รวีฉัตรพงศ์ กล่าวว่า ซอป๋อมีความผูกพันกับวัฒนธรรม และประเพณีชนเผ่าของชาวเขาเผ่าลื้อมาตั้งแต่โบราณ โดยบรรเลงเพื่อความสนุกสนานในงานรื่นเริง เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ของหมู่บ้าน งานฉลองปีใหม่ของผู้ชายชาวลื้อ งานฉลองปีใหม่ของผู้หญิงชาวลื้อ และงานบันเทิงรื่นเริงต่าง ๆ โดยสร้างทำนองดนตรีเพื่อกิจกรรมการเดินรำของชนเผ่าลื้อ (รัฐฉินท์ รวีฉัตรพงศ์, 2564)

ดนตรีถือเป็นศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ในพื้นที่หมู่บ้านเพชรดำ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ลื้ออยู่จำนวนมาก ซึ่งพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ตามเส้นทางตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (East-west Economic Corridor: EWEC) R12 จังหวัดเพชรบูรณ์ เชื่อมเส้นทาง R9 พิชญโลก ที่จะสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับชุมชน เพิ่มความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และยังสามารถกระจายไปสู่เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจได้ด้วยมีความสำคัญของดนตรีซอป๋อของกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ บ้านเพชรดำ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังกล่าวหากดนตรีซอป๋อสามารถนำมาบรรเลงในกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ จะสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนไปสู่การส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ ดังนั้น เมื่อซอป๋อ มีความสำคัญเช่นนี้ จึงมีพลังที่จะสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวที่มีความต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งธรรมชาติ บรรยากาศ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ในเขตพื้นที่เขาค้อ ได้ตอบสนองความต้องการที่ประทับใจ ด้วยความสำคัญของดนตรี ซอป๋อ จึงเกิดการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีซอป๋อกับความเชื่อ และบทบาทของดนตรีในพิธีกรรม กิจกรรมทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าลื้อ นำไปสู่การเสนอแนวทางในการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านการใช้ดนตรีซอป๋อเป็นสื่อกลาง โดยสร้างความเข้าใจและการยอมรับต่ออัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อในชุมชน โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อเชื่อมโยงกับความเชื่อไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ให้เกิดกระแสตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในสายดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีซอป๋อกิจกรรมทางวัฒนธรรมกับความเชื่อ บทบาทของดนตรีในพิธีกรรมกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าลื้อ นำไปสู่แนวทางในการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านการใช้ดนตรีซอป๋อเป็นสื่อกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาความสำคัญและลักษณะเฉพาะของดนตรีซอป๋อถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีกับบริบททางความเชื่อของดนตรีซอป๋อในบริบททางวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อในหมู่บ้านเพชรดำ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และมีการเก็บข้อมูล 3 วิธี คือ

การสัมภาษณ์

1. การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ชาวบ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับดนตรีซ็อบี
2. สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวหมู่บ้านเพชรดำ

การสังเกต

1. การสังเกตการณ์การใช้ดนตรีซ็อบีในกิจกรรมต่าง ๆ เน้นงานปีใหม่ประจำปี
2. การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อติดตามลักษณะการใช้ดนตรีซ็อบีในบริบทจริง

การบันทึกเสียงและภาพ

บันทึกการแสดงดนตรีซ็อบีในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของดนตรีเพื่อการเผยแพร่ในรูปแบบสารคดี ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

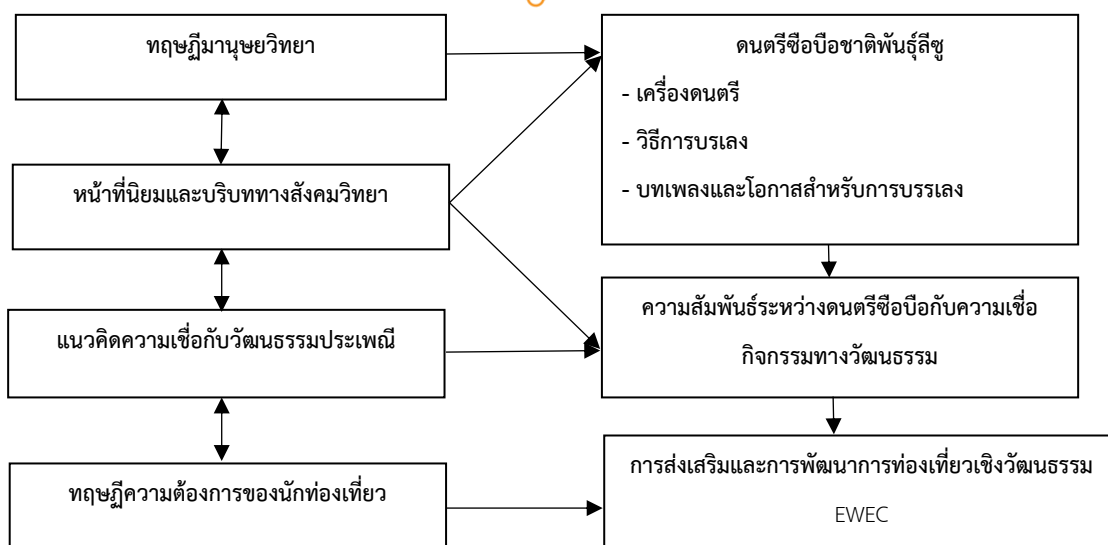
1. เนื้อหาทางดนตรี ลักษณะเสียง รูปแบบดนตรี และเทคนิคการเล่นพิณลีซู ซ็อบี เปรียบเทียบลักษณะของเพลงในบริบทต่าง ๆ เช่น พิธีกรรมและงานเฉลิมฉลอง
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาหรือการตีความเชิงลึก เพื่อหาความหมายและบริบทของดนตรีซ็อบี
3. ข้อมูลเชิงวัฒนธรรม บทบาทและความสำคัญของดนตรีซ็อบีในกระบวนการถ่ายทอดและรักษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู
4. ความสอดคล้องระหว่างดนตรีกับพิธีกรรม หน้าที่ของดนตรี ระเบียบขั้นตอนพิธีกรรมต่าง ๆ ที่มีดนตรีซ็อบีเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง

จากนั้นผู้วิจัยได้ตั้งคำถามหลักในขั้นตอนนี้ คือ ดนตรีซ็อบีของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูมีส่วนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างไร โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การทำแบบสอบถามของนักท่องเที่ยว และการประชุมกลุ่มแบบ Focus group สำหรับผู้นำชุมชน มีขั้นตอน ดังนี้

1. มีการตั้งคำถามย่อย 3 คำถาม คือ
 - 1.1 ดนตรีซ็อบีของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูมีความน่าสนใจ สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างไร
 - 1.2 บทบาทของดนตรีซ็อบีในพิธีกรรมทางศาสนาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมมีความสำคัญเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างไร
 - 1.3 ดนตรีซ็อบีมีความน่าสนใจสามารถนำมาร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ของพื้นที่อำเภอเขาค้อในกิจกรรมเทศกาลต่าง ๆ ได้อย่างไร

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้

ดนตรีซ็อบีเป็นเครื่องดนตรีสื่อกลางระหว่างประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู สามารถเชื่อมโยงความเชื่อต่าง ๆ กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ การวิจัยเกิดจากกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรมเป็นสาขาวิชาที่ศึกษาชีวิตมนุษย์ในแง่มุมของสังคมและวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการปรับตัวของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทฤษฎีวิวัฒนาการทางวัฒนธรรม (Cultural Evolutionism) ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ (Structural-Functionalism) มุ่งศึกษาโครงสร้างของสังคมและหน้าที่ของแต่ละส่วนในสังคม เพื่อทำความเข้าใจว่าสังคมดำรงอยู่ได้อย่างไร ทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยม (Post-Structuralism) วิพากษ์โครงสร้างนิยม โดยเน้นความหลากหลายและการเปลี่ยนแปลงของความหมายในวัฒนธรรม ทฤษฎีมานุษยวิทยาสัญลักษณ์ (Symbolic Anthropology) มุ่งศึกษาและตีความสัญลักษณ์และความหมายในวัฒนธรรม เมื่อกล่าวถึงวัฒนธรรม คือ การอธิบายความแตกต่างในพฤติกรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง งามพิศ สัตย์สงวน ได้นิยามวัฒนธรรมว่า ศิลปวัฒนธรรมมนุษย์ได้มาจากการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัฒนธรรมเป็นเนื้อหาสำคัญของมนุษย์ การใช้ทฤษฎีต่าง ๆ สำหรับการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์และวัฒนธรรม มักได้รับความนิยมในเวลาที่แตกต่างกันไป (งามพิศ สัตย์สงวน, 2558)

ทฤษฎีหน้าที่นิยมและบริบททางสังคมวิทยา ทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functionalism) เป็นแนวคิดสำคัญในสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มองว่าสังคมประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เฉพาะและพึ่งพาอาศัยกัน เช่นเดียวกับอวัยวะในร่างกายที่ทำงานร่วมกันเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ หากส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ทำงานจะส่งผลให้สังคมไม่สามารถดำรงอยู่ได้ เอกวิทย์ ณ ถลางได้เสนอการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาไว้ว่าการส่งสมภูมิปัญญาของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์ จึงมีความสำคัญทางศักยภาพที่ส่งสมกันมา ต่อมากระบวนการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญา (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2539)

ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ เป็นแนวคิดที่พยายามอธิบายแรงจูงใจและความต้องการพื้นฐานที่ผลักดันพฤติกรรมของมนุษย์ หนึ่งในทฤษฎีที่มีชื่อเสียงที่สุด คือ “ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ” ของ อับราฮัม มาสโลว์ ซึ่งเสนอว่าความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นจากพื้นฐานไปยังขั้นสูงสุด เกศรินทร์ วิริยะอาภรณ์ ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับความต้องการ ไม่ว่าจะความต้องการจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แสวงหาสิ่งต่าง ๆ

ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นเพราะมีความต้องการต่าง ๆ เป็นแรงขับเคลื่อนผลักดัน จึงมีผลให้บุคคลเกิดการแสวงหาในสิ่งอื่น ๆ ต่อไป รวมทั้งความต้องการ ด้านจิตใจจะมีส่วนร่วมให้เกิดแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาศักยภาพตนเองด้วย อีกทั้งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เป็นความต้องการพื้นฐานที่สนองทางด้านร่างกายและความรู้สึกต่าง ๆ (เกศรินทร์ วิริยะอาภรณ์, 2545)

จากทฤษฎีดังกล่าวนำมากำหนดแนวคิดเพื่อการสังเคราะห์ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามให้ได้ผลการวิจัยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีสื่อป๊อปกับกิจกรรมทางวัฒนธรรม ความเชื่อ บทบาทของดนตรีในพิธีกรรม กลุ่มชาติพันธุ์ เผ่าลีซู อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามเส้นทางตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (EWEC) R12 จังหวัดเพชรบูรณ์ เชื่อมเส้นทาง R9 พิษณุโลก

2. จัดประชุมแบบ Focus group สำหรับผู้นำชุมชน ผู้นำจิตวิญญาณ ส่วนราชการองค์การบริหารส่วนตำบล เขาค้อ อาสาสมัครไม่น้อยกว่า 10 คน โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ ผู้นำชุมชน ผู้นำจิตวิญญาณ นักดนตรี และแบบสุ่ม กำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกเข้าคัดออก ดังนี้

2.1 เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion Criteria) ผู้ให้ข้อมูลมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 2.1.1 เป็นผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางจิตวิญญาณ เผ่าลีซูบ้านเพชรดำ จังหวัดเพชรบูรณ์
- 2.1.2 นักดนตรีหรือนักแสดงทางวัฒนธรรมของเผ่าลีซูในพื้นที่
- 2.1.3 เป็นผู้มีความรู้เรื่องประเพณีวัฒนธรรมของเผ่าลีซู
- 2.1.4 มีเวลาให้เข้าสัมภาษณ์ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง
- 2.1.5 เป็นนักท่องเที่ยวต่างพื้นที่ที่เดินทางมาเที่ยวที่บ้านเพชรดำหรือมีประสบการณ์

เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria)

- ผู้เข้าร่วมโครงการไม่สะดวกให้ข้อมูล
- ผู้ให้ข้อมูลไม่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือก

การลงพื้นที่ดังกล่าว หากพิจารณาแล้วยังไม่ข้อมูลไม่เพียงพอ หัวหน้าโครงการวิจัยพร้อมผู้ช่วยปฏิบัติงานภาคสนามจะลงพื้นที่เก็บข้อมูลซ้ำ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากสนาม และได้มาตรฐานคุณภาพตามระเบียบวิจัย

3. หาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านการใช้ดนตรีสื่อป๊อปของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู

เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจะนำมาหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านการใช้ดนตรีสื่อป๊อปเป็นสื่อกลางโดยต้องมีการสร้างความเข้าใจและยอมรับของชุมชน จากนั้นใช้แบบสำรวจความพึงพอใจสำรวจนักท่องเที่ยวแบบสุ่ม ไม่น้อยกว่า 20 ราย ซึ่งเกณฑ์การรับอาสาสมัคร คัดเข้าและคัดออก ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก

- เป็นนักท่องเที่ยวต่างพื้นที่ ที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านเพชรดำ
- เป็นนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจตอบแบบสอบถาม
- บุคคลอื่นที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านเพชรดำ

เกณฑ์การคัดออก

- ไม่มีคุณสมบัติหรือมีคุณสมบัติตรงกันข้ามกับเกณฑ์การคัดเลือก

แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านเพชรดำ

ตอนที่ 3 สิ่งดึงดูดใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ในตอนนี้อยู่แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจและด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

วิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจที่ได้จากการเก็บข้อมูล เพื่อขยายผลพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่บ้านเพชรดำต่อไป

สถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล และระยะเวลา

หมู่บ้านเพชรดำ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลระหว่างเดือน ธันวาคม 2567 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2569

ผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีซื้อกับความเชื่อ บทบาทของดนตรีในพิธีกรรม กิจกรรมทางวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์เผ่าลีซุ ชาวลีซุบ้านเพชรดำเป็นชุมชนที่ปรากฏร่องรอยจากอพยพจากอำเภอแม่สาน จังหวัดเชียงราย เข้าสู่อำเภอแม่แตง และอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 กระทั่งปี พ.ศ. 2512 มีกลุ่มคอมมิวนิสต์เข้ามาแทรกแซงวิถีชีวิตของชาวลีซุเพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ความรุนแรง ชาวลีซุจึงต้องละทิ้งพืชผลทางการเกษตรในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวทั้งหมด แล้วอพยพเคลื่อนย้ายออกจากพื้นที่ต่อมาอยู่หมู่บ้านขอนแก่น ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภายใต้ความดูแลของกองทัพบกที่ 3 จากนั้นชาว ลีซุบางส่วนได้อพยพกลับ จังหวัดเชียงใหม่ และบางส่วนอพยพต่อไปยังดอยมูเซอ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ด้วยปัญหาการทำมาหากินค่อนข้างยากลำบาก จึงมีการเคลื่อนย้ายกลับสู่บ้านขอนแก่นอีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2522 ชาวลีซุได้รับความช่วยเหลือจากกองทัพบกที่ 3 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และศูนย์พัฒนาสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเพชรบูรณ์ เรื่องการตั้งถิ่นฐานใหม่ ณ บ้านเพชรดำ ซึ่งในขณะนั้นมีเหตุการณ์สู้รบเป็นครั้งคราว หน่วยงานรัฐจึงสั่งห้ามไม่ให้ชาวบ้านเดินทางออกนอกเขตรัศมีที่กำหนด ภายหลังปี พ.ศ. 2526 เหตุการณ์ความไม่สงบยุติลง ชาวบ้านจึงเริ่มจับจองพื้นที่ และตั้งถิ่นฐานมาจนถึงปัจจุบัน ในสังคมลีซุบ้านเพชรดำมีการแบ่งแซ่ตระกูลต่าง ๆ ทั้งหมด 6 ตระกูล ได้แก่ ตระกูลสินจ้าง สินเข้า สินหมี่ สินยี่ สินยาง และสินี่ ซึ่งตระกูลสินจ้าง และตระกูลสินเข้า เป็นตระกูลที่มีสมาชิกมากที่สุดในหมู่บ้านเพชรดำ

ชาวลีซุเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ปรากฏกลิ่นไอความเชื่อเรื่องการนับถือผีอย่างเข้มข้น มีการสร้างมายาคติโนทัศน์เกี่ยวกับผีและสิ่งลี้ลับเหนือธรรมชาติว่าเป็นสิ่งที่สามารถสร้างทั้งคุณและโทษให้กับมนุษย์ มีประจำอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ทุกหนแห่ง เช่น ผีไร่ (อะมิเน) ผีน้ำ (อียาเน) ผีหลวง (อิดามา) ผีเมืองหรือผีประจำหมู่บ้าน (อาปาหมุฮี่) เป็นต้น ผีที่ชาวลีซุให้ความเคารพและเกรงกลัวที่สุด คือ ผีหลวง เชื่อว่าเป็นผีที่อยู่บนยอดดอยสูงห่างไกลจากหมู่บ้าน โดยบริเวณนั้นจะสร้างศาลไว้ ไม่มีใครกล้าเข้าใกล้ รองลงมา คือ ผีเมืองหรืออาปาหมุฮี่ เชื่อว่าอยู่บริเวณเนินเขา นอกหมู่บ้านเพชรดำ คอยดูแลคุ้มครองให้หมู่บ้านมีแต่ความสงบสุข ภายในอาปาหมุฮี่มีสิ่งที่ชาวลีซุบ้านเพชรดำ

ให้ความนับถืออยู่ 2 อย่าง คือ ศาลปู่ (อาปาหุม) เป็นสิ่งที่ชาวลีซูให้ความสำคัญสูงสุด เนื่องจากเชื่อว่าเป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตชาวลีซู และศาลย่า (ต่าปี้คือกุ) ตั้งอยู่เหนือศาลปู่เพื่อเป็นการให้เกียรติเจ้าที่ สาเหตุที่เรียกว่าศาลย่าสืบเนื่องมาจากบ้านเพชรดำตั้งอยู่บนเขาย่า ต่าปี้คือกุของชาวลีซูแต่ละแห่งจึงจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามชื่อสถานที่ตั้งหมู่บ้านนั้น ๆ ในทุกปีชาวลีซูบ้านเพชรดำจะมีการจัดพิธีกรรมการเลี้ยงผีเป็นประจำสม่ำเสมอ โดยมีผู้นำทางความเชื่ออยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ผู้นำประกอบพิธีกรรม (มือมือผะ) และหมอผี (หนี่ผะ)

ผู้นำการประกอบพิธีกรรม เรียกว่าหมอผีหรือชาวลีซูเรียกหนี่ผะ มีบทบาทในการเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ดูแลความสะอาด และคอยดูแลเปลี่ยนน้ำศาลผีประจำหมู่บ้านทุก 15 คำ จากการสัมภาษณ์ ฐเดช สินจ้าง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 บ้านเพชรดำ กล่าวว่า การดำรงตำแหน่งหมอผีประจำหมู่บ้านจะต้องผ่านการคัดเลือกตามประเพณีชาวลีซู โดยการเสี่ยงทายโยนไม้คว่ำไม้หงายที่มีรูปเสี้ยวดวงจันทร์ 2 ไม้ ต่อหน้าศาลผีประจำหมู่บ้าน และต้องเชิญหมอผีใหญ่มาจากจังหวัดเชียงใหม่เพื่อประกอบพิธีคัดเลือกหมอผีประจำหมู่บ้าน หมอผีหรือหนี่ผะเป็นผู้ที่สามารถติดต่อสื่อสารกับผีหรือดวงวิญญาณ ในการทำพิธีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพิธีการเกิด การรักษาโรค การเจ็บป่วย หรือการตาย จะต้องให้หมอผีประจำหมู่บ้านเป็นผู้ประกอบพิธี และเมื่อถึงวันปีใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูทุกคนในหมู่บ้านจะมาผูกข้อมือเพื่ออวยพรให้หมอผี มีสุขภาพแข็งแรงอยู่ดูแลศาลปู่ ศาลย่า เป็นสื่อกลางระหว่างโลกของวิญญาณ กับโลกของคนเป็น ชาวบ้านชาติพันธุ์ลีซูจะมารวมกันที่บ้านผู้นำจิตวิญญาณ (หมอผีหรือหนี่ผะ) นำอาหาร น้ำมารวมกันที่ต้นไม้ที่ตกแต่งไว้หน้าบ้าน ส่วนบ้านของผู้นำจิตวิญญาณ จะเตรียมอาหารไว้รับรองผู้ที่มาร่วมงาน อาทิ หน่อไม้ต้ม หมู น้ำพริก ซึ่งเป็นอาหารที่ชาวลีซูช่วยกันประกอบขึ้นมาเอง งานดังกล่าวจะถูกจัดขึ้นก่อนวันตรุษจีน 2 วัน ซึ่งการลงพื้นที่ครั้งนี้ วันตรุษจีนตรงกับวันที่ 29 มกราคม 2568 (ฐเดช สินจ้าง, 2568)

ภาพที่ 2 นายเมียดิไฉ่ สินหมี ผู้นำจิตวิญญาณ และหิงบูชาผีบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู

ก่อนเข้าการวะผู้นำจิตวิญญาณ ผู้ที่มาร่วมพิธีจะนำอาหารและน้ำมาร่วมพิธีจะวางไว้ที่บริเวณโถ๊ะหน้าบ้าน ที่ตั้งต้นไม้มงคลไว้เป็นสัญลักษณ์ ในระหว่างรอ ชาวลีซูจะมีการเต้นประกอบดนตรีชื่อป้อเรียกว่า “กาว - เขยียะ” โดยมีความเชื่อว่าการเต้นตามจังหวะดนตรีชื่อป้อ ซึ่งนักดนตรีจะเป็นผู้กำหนดจังหวะการก้าวเท้า ถือว่าเป็นการขับไล่สิ่งอัปมงคลให้ออกไปจากที่อยู่อาศัยของเจ้าของบ้าน ลักษณะการเต้นทุกคนจะจับมือกันเป็นวงกลมล้อมต้นไม้มงคล แล้วก้าวเท้าตามจังหวะดนตรีชื่อป้อ โดยมีนักดนตรีเป็นผู้กำหนดลักษณะการก้าวเท้า ทั้งหมดจะเต้นเป็นวงกลม

เวียนทวนเข็มนาฬิกา การเต้นที่มีนัยสำคัญการขับไล่สิ่งอัปมงคลและนำสิ่งที่เปี่ยมมงคลเข้ามาให้เจ้าของบ้าน ประกอบกับเสียงดนตรีซอปือ และการก้าวเท้าของนักดนตรี ผู้มาร่วมงานก็เต้นไปอย่างพร้อมเพรียงกัน เมื่อเป็นคนกวัดวัฒนธรรมจะมีความสงสัยว่า ชาวลีซูเต้นได้อย่างไรพร้อมเพรียงกัน จึงได้เข้าใจว่าเป็นนักดนตรีที่กำหนดการก้าวเท้าตามจังหวะดนตรี

ภาพที่ 3 ผู้บรรเลงดนตรีซอปือ และการเต้น กวา - เขยียะ เพื่อขับไล่สิ่งอัปมงคลในงานปีใหม่

จากความสำคัญของดนตรีซอปือ ที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อ กิจกรรมทางวัฒนธรรม ดนตรีซอปือ มีบทบาทสำคัญหลายประการ อาทิ การขับไล่สิ่งอัปมงคลตามความเชื่อของชาวลีซู การสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในกลุ่มจากการเต้นกวา - เขยียะ สร้างความบันเทิงให้กับกิจกรรมทางวัฒนธรรมในงานปีใหม่ การสืบทอดจากผู้อาวุโสสู่สมาชิกเยาวชน พิณของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู หรือที่เรียกว่า “ซอปือ” จัดเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย ใช้วิธีการตีทำให้เกิดเสียง มีจำนวน 3 สาย ซึ่งทำจากลวด ต่อมาพัฒนาใช้สายกีต้าสาย 1 เบอร์ 0.09 ความหนาของสายเท่ากันทุกเส้น ความยาวเครื่องดนตรีประมาณ 70 - 80 เซนติเมตร วัสดุทำจากไม้เนื้อแข็งที่หาได้ตามพื้นที่ กล้องเสียงเดิมขึ้นด้วยหนังตัวแล่นปัจจุบันเปลี่ยนเป็นฟิล์มเอ็กซีเรย์หรือพลาสติกที่มีความเหนียว ด้านหลังฉลุตกแต่งให้สวยงามเป็นช่องผ่านของเสียง ไม้ตีทำจากเขาสัตว์ เขาวัวบ้าง เขาควายเป็น เวลาดีใช้สวมนิ้วชี้มือขวา

ภาพที่ 4 เครื่องดนตรีซอปือ ด้านหน้า ด้านข้าง และด้านหลัง

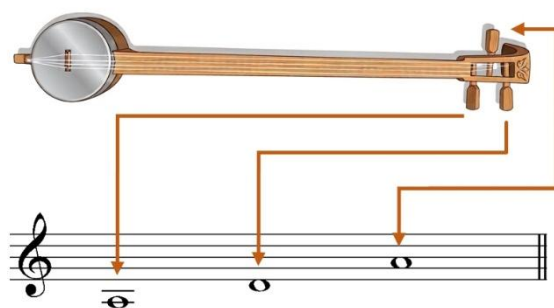

สำหรับการตั้งเสียงหรือการตั้งสายของเครื่องดนตรีซอป้อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากสนามและนำมาสังเคราะห์กับความสอดคล้องกับดนตรีสากล ได้ผลตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 หลักการตั้งสายเครื่องดนตรีซอป้อ กลุ่มชาติพันธุ์ลีซู บ้านเพชรดำ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ความสอดคล้อง	สายที่ 1 สายล่างสุด	สายที่ 2 สายกลาง	สายที่ 3 สายบนสุด
ตามลิ้มของเปียโน	A4	D4	A3
คู่เสียง	คู่ 5	คู่ 4	

จากตารางเมื่อเทียบกับเสียงเปียโน สายที่ 1 ล่างสุดจะตรงกับเสียง A4 สายที่ 2 สายกลางตรงกับเสียง D4 และสายที่ 3 สายบนสุด(เสียงต่ำ) ตรงกับเสียง A3 เมื่อพิจารณาการตั้งเสียงนี้จะเห็นว่า สายที่ 1 เสียง A4 กับสายที่ 2 เสียง D4 เสียงคู่ 5 และสายที่ 2 เสียง D4 กับสายที่ 3 เสียง A3 เป็นคู่ 4 นอกจากนี้ ยังปรากฏลักษณะพิเศษของการดีดซอป้อ คือ การใช้ไม้ดีดที่ทำจากเขาสัตว์ดีดลงไปบนสายเปล่าก่อนแล้วจึงกดนิ้วลงไป ทางดนตรีตะวันตกเรียกว่า Hammer-on หรือการเคาะนิ้วลงบนสาย ซึ่งปรากฏในโน้ตเป็นส่วนมากในบทเพลงเรียกได้ว่าเป็นอัตลักษณ์ของการบรรเลงเครื่องดนตรีเครื่องสายประเภทดีด ของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู

ภาพที่ 5 หลักการตั้งเสียงเครื่องดนตรีซอป้อ

บทเพลงของดนตรีซอป้อมีทำนองที่สืบทอดกันมามีทั้งแบบบรรเลงและแบบมีเนื้อร้อง ฟิรพงษ์ สิ้นเข้า นักดนตรีซอป้อ กล่าวว่าเพลงที่ดีดซอป้อมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิถีชีวิต การจับสว การออกไปทำไร่ ธรรมชาติ เพลงที่เล่นกันมีหลายเพลงประมาณ 20 - 30 เพลง ส่วนเพลงที่นิยมบรรเลงในช่วงเทศกาลปีใหม่จะมีเพลงหลัก ๆ อยู่ 9 เพลง ดังนี้

1. เพลงโล่ - แม้ - ปัก - เจื่อ - เยี้ย แปลว่า นางสาวจะไปตลาด
2. เพลงกั่ว - เชียะ - มา - โกะ กี้ - เฮช่ว แปลว่า ต้นไม้เป็นครีฟี่สาวเอ๋ย
3. เพลงลีซู - มาลี - หมู - กั่วกั่ว - ลี - กั่ว - เชียะ - ล่า แปลว่า ลีซูน้อยร้องเพลงแล้วมาเต้นด้วยกัน
4. เพลงฉื่อ - ตี - มือ - ตี - มือ - มั่ว - คื่อ - อ๊ะปะ - หล่าตี - หม่า - มู - แหละ แปลว่า เจอแต่ผู้สาวไม่

เจอผู้บ่าวเลย

5. เพลงจื่อ - จี - มือ - ถี - มา - ข - อ่า - มา - ก๊ะ - คื่อ - ว่า แปลว่า พี่สาวที่นี้หน้าบ้านของใครเอ๋ย
6. เพลงนิ - แม - อ๊ะ - ซื่อ - จี - นะ - งู แปลว่า วันนี้เป็นวันดี

7. เพลงถี - คุ - มา - งา - ฉือ - หัง - ฮา แปลว่า อย่าเรียกหนึ่งปีเลยให้เรียกว่าสิบสองเดือน
จะดีกว่า
8. เพลงอาหมี่ - กู๊ - จือ - ตัว - แถ่ - แร - ตู๋ - มา - มู แปลว่า มีลูกสาวอยู่คนหนึ่งก็ไม่เอาไหนกับเขาแต่
ใคร จะว่ายังไงก็ช่างเขาเถอะ
9. เพลงฮ๊ะ - กี่ - แร - ซือซือ - และ - อากี่ - แรซือซือ - หมู - กั่ว - กั่วะ - แร - กั่ว - เซี่ยะ - หล่า แปลว่า พี่
บ่าวเอ๋ยพี่สาวร้องเพลงแล้ว มาเต้นกัน

(พีรพงษ์ สิ้นเช้า, 2568)

เพลงสำหรับการตีซื่อป๊อที่ใช้เป็นประจำทั้ง 9 เพลงนี้ พูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย พูดถึงเทศกาล
ปีใหม่ และวันอันเป็นมงคล ของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู แสดงให้เห็นถึงงานรื่นเริงเป็นเทศกาลแห่งความสุขสำหรับ หญิง
ชายที่จะเฉลิมฉลอง สถานที่จัดงานรวม คือ บ้านผู้นำจิตวิญญาณและบ้านผู้ใหญ่บ้าน แสดงถึงความรักความสามัคคี
ในกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีเสียงดนตรีซื่อ ป๊อเป็นสื่อกลาง

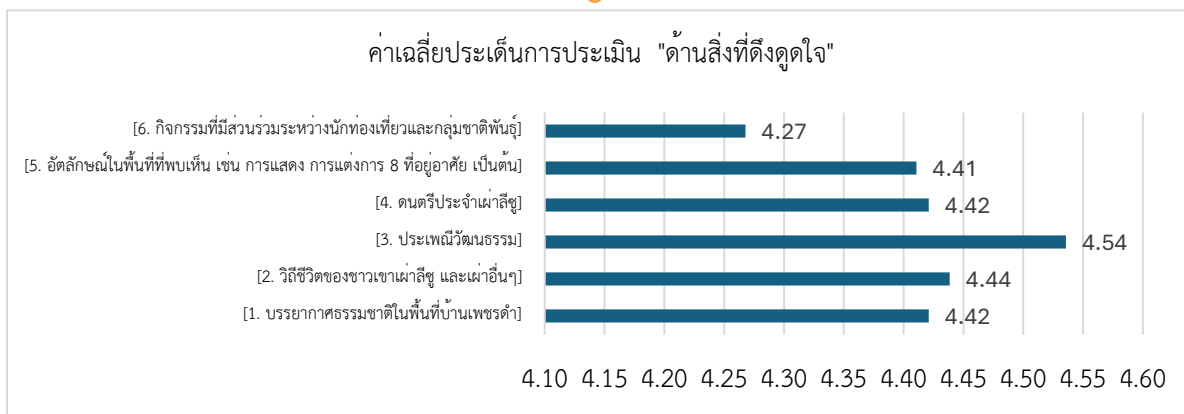
ภาพที่ 6 กิจกรรมทางวัฒนธรรมปีใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู ประจำปี 2569
จัดงานบ้านผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 10 บ้านเพชรดำ จังหวัดเพชรบูรณ์

นักดนตรีซื่อป๊อของหมู่บ้านเพชรดำ มีหลายช่วงวัย รวมแล้ว 12 คน ซึ่งนักดนตรีซื่อป๊อต้องทำหน้าที่ในโอกาส
งานปีใหม่ที่มีกิจกรรมการเต้น กวา - เขียะ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีซื่อป๊อกับความเชื่อ พิธีกรรม และ
กิจกรรมทางสังคม โดยงานปีใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู จะจัดขึ้น 9 วัน 7 วัน หรือ 3 วัน ซึ่งจะอยู่ในช่วงเทศกาล
ตรุษจีน ในปี 2568 หมู่บ้านเพชรดำ จังหวัดเพชรบูรณ์มีการจัดงาน 3 วัน โดยวันแรกเป็นการจัดขึ้นที่บ้านผู้นำ
จิตวิญญาณ ผู้ดูแลศาลปู่ วันที่ 2 เป็นบ้านผู้นำจิตวิญญาณ ผู้ดูแลศาลย่า และวันที่ 3 จะตรงกับวันตรุษจีน จะจัดที่บ้าน
ผู้นำชุมชน คือ บ้านผู้ใหญ่บ้าน ในวันที่ 3 นี้จะมีหน่วยงานราชการ อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาค้อ เป็นต้น

การจัดงานมีการติดซื้อบ๊องกับการเดิน กวา - เขยียะในทุกวัน นักดนตรีทั้งหมด 12 คน ของหมู่บ้านต้องทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการขับไล่สิ่งอัปมงคลให้ออกไปจางที่อยู่อาศัย โดยเริ่มจากบ้านผู้นำจิตวิญญาณเป็นหลังแรกในช่วงบ่าย แล้วจึงเริ่มเดินทางแบ่งสายการเดินทางเป็น 2 สาย นักดนตรีทำหน้าที่ไปติดซื้อบ๊องตลอดทั้งคืน ส่วนวันที่ 2 ก็เริ่มจากบ้านของผู้นำจิตวิญญาณเป็นหลังแรกแล้วจึงออกเดินทางแบ่งเป็น 2 สายไปติดซื้อบ๊องให้ครบทุกหลังคาเรือน ซึ่งในหมู่บ้าน 10 บ้านเพชรดำ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 260 หลังคาเรือน นักดนตรีซื้อบ๊องจะต้องทำหน้าที่ติดซื้อบ๊อง ในทุกหลังคาเรือนด้วยความเชื่อทางจิตวิญญาณที่ว่าดนตรีซื้อบ๊องกับการเดิน กวา - เขยียะเป็นการขับไล่สิ่งอัปมงคลในปีที่ผ่านมา และในวันที่ 3 จะตรงกับวันตรุษจีน จะจัดงานที่บ้านผู้นำชุมชน คือ บ้านของผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูจะมาร่วมฉลองและภายในงานจะมีนักดนตรีซื้อบ๊องมาร่วมกันผลิตเปลี่ยนกันติดซื้อบ๊อง ประกอบการเดินทาง รวมถึงเชิญแขกผู้ใหญ่ อาทิ ผู้นำท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐที่มาร่วมงาน นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างพื้นที่ มาร่วมงานฉลองปีใหม่และร่วมเดิน กวา - เขยียะไปด้วยกัน กิจกรรมทางวัฒนธรรมนี้เกิดจากความสัมพันธ์ที่มีดนตรีซื้อบ๊องเป็นตัวเชื่อม โดยมีพิธีกรรมทางศาสนาเป็นแกนหลัก ส่งผลให้กิจกรรมทางวัฒนธรรมมีความเข้มแข็ง สามารถเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจในชุมชนได้

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านการใช้ดนตรีซื้อบ๊องเป็นสื่อกลาง เพื่อการสังเคราะห์ข้อมูล จากแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อเชื่อมโยงความเชื่อเข้ากับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีดนตรีซื้อบ๊องเป็นสื่อกลาง และเพื่อพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวตามเส้นทางตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก ตะวันตก (EWEC) จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ในสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่ง โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยทำงานตอนต้นอายุระหว่าง 18 - 35 ปี ซึ่งมักเป็นกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษา และมีภูมิลำเนาหลักอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้รับอิทธิพลในการตัดสินใจเดินทางมาจากการรับรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และการบอกเล่าปากต่อปากเป็นสำคัญ แรงจูงใจหลักที่ผลักดันให้เกิดการเดินทาง คือ ความต้องการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวายมาสัมผัสกับความสงบ ซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังสูงสุดที่ต้องการได้รับ คือ การสัมผัสทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามควบคู่ไปกับความลุ่มลึกของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

ในมิติด้านความพึงพอใจ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยมทุกด้าน โดยเฉพาะประเด็นด้านประเพณีวัฒนธรรมที่ได้รับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุดถึง 4.54 รองลงมา คือ ความพึงพอใจต่อวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าลีซู บรรยากาศทางธรรมชาติ และสุนทรียภาพจากดนตรีประจำเผ่า ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับสูงมากอย่างสอดคล้องกัน แม้กระทั่งในด้านอัตลักษณ์ที่มองเห็นได้ชัดเจนอย่าง การแต่งกายและที่อยู่อาศัยก็สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้มาเยือนได้ในระดับสูงเช่นกัน

ภาพที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยด้านสิ่งที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว

ทั้งนี้นักท่องเที่ยวยังแสดงความสนใจอย่างแรงกล้าต่อกิจกรรมเชิงประสบการณ์ในอนาคต โดยเฉพาะความต้องการเข้าร่วมประเพณีปีใหม่ของเผ่าลีซูในช่วงเดือนมกราคมที่มีความต้องการสูงถึงร้อยละ 83.92 จากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 30 คน แสดงความสนใจในระดับมากและ 17 คน ในระดับมากที่สุดของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดรวมถึงความต้องการกิจกรรมนำชมวิถีชีวิตและการแสดงทางวัฒนธรรมในระดับที่เข้มข้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบ้านเพชรดำมีศักยภาพในการเปลี่ยนจากเพียงสถานที่พักผ่อนทางธรรมชาติไปสู่จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างความประทับใจที่เกินความคาดหมาย (Positive Surprise) และมีต้นทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งเพียงพอที่จะจูงใจให้เกิดการเดินทางกลับมาเยือนซ้ำได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 8 กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อนุรักษ์แหล่งศิลปกรรมในท้องถิ่นสู่การประกาศเขตมรดกจังหวัด
ณ ศาลาประชาคมบ้านเพชรดำ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

หลังจากได้ข้อมูลทั้งทางด้านดนตรี และผลการสังเคราะห์จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว จึงได้จัดประชุมแบบ Focus group สำหรับผู้นำชุมชน ผู้นำจิตวิญญาณ ส่วนราชการองค์การบริหารส่วนตำบลเขาค้อ โดยได้รับการประสานงานจาก สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูสู่การขึ้นทะเบียนเป็นมรดกจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งผลการประชุมเป็นด้วยดี จังหวัดเพชรบูรณ์จึงได้ประกาศให้ ชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู หมู่ 10 บ้านเพชรดำ ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกจังหวัด ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2568 เป็นผลมาจากการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีเชื่อมโยงกับความเชื่อ บทบาทของดนตรีในพิธีกรรม กิจกรรมทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าลีซู จนการสร้างแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านการใช้ดนตรีเชื่อมโยงเป็นสื่อกลาง อีกทั้งเกิดจากเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐ และการดำเนินการของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ บ้านเพชรดำ มีแหล่งท่องเที่ยว คือ หุบกังหันลมเป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ส่วนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่น่าสนใจ คือ ดนตรีซอป้อ กิจกรรมทางวัฒนธรรม หัตถกรรม เครื่องแต่งกาย ซึ่งผลที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกจังหวัดครั้งนี้ จะสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนได้ จากการมีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นมา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ตามเส้นทางตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (EWEC) R12 จังหวัดเพชรบูรณ์ เชื่อมเส้นทาง R9 พิษณุโลก

อภิปรายผล

ดนตรีซอป้อมีความสัมพันธ์กับความเชื่อ บทบาทของดนตรีในพิธีกรรมทำหน้าที่ขับไล่สิ่งอัปมงคล สิ่งชั่วร้ายของปีศาจให้หมดไป พร้อมรับกับสิ่งมงคล ในปีใหม่ที่จะมาถึง เมื่อมีดนตรีซอป้อไปติดพร้อมการร่วมกันเต้น กวา - เขียยะ จะสร้างขวัญกำลังใจให้กับคนในบ้านนั้น ดนตรีซอป้อกับการเต้นกวา - เขียยะ จึงมีบทบาทและหน้าที่ในสังคม ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดของ Bolderman, L. ที่มองว่าการท่องเที่ยวเชิงดนตรีมิได้เป็นเพียงการรับชมการแสดง แต่เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีส่วนร่วมไปกับกิจกรรมทางดนตรีและวัฒนธรรม อันนำไปสู่การสร้างประสบการณ์ร่วมและความหมายของพื้นที่ในลักษณะข้ามชุมชน (trans-local identity) (Bolderman, L., 2023) ซึ่งสอดคล้องกับ เรวดี อังโพธิ์ กล่าวถึงดนตรีและการแสดงมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม พิธีการ ซึ่งเกิดจากความเชื่อของชุมชน กลุ่มชน และสังคม เป็นองค์ประกอบจากการเรียนรู้ในระบบ ศาสนา ความเชื่อ การบ่มเพาะในสังคม เกิดเป็นระเบียบวิธี แนวทางในการนำดนตรีไปใช้ประกอบกิจกรรมของงานนั้น ๆ ส่งผลให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อมั่น ความศรัทธาในกลุ่มคน ดนตรีและการแสดงจึงมีหน้าที่สร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวของกลุ่มคน นอกจากนี้ ดนตรีซอป้อยังมีการสืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น มีหัวหน้านักดนตรีประชุมหมู่บ้าน ซึ่งหมายถึง มรดกทางภูมิปัญญา ที่มีคุณค่าต่อสังคม (เรวดี อังโพธิ์, 2565) และยังสอดคล้องกับ เอกวิทย์ ณ ถลาง ได้เสนอการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาไว้ว่าการสั่ง สมภูมิปัญญาของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์ จึงมีความสำคัญเป็นศักยภาพอันยิ่งใหญ่ที่สั่งสมกันต่อมา (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2539) นอกจากนี้ เอกลักษณ์ของดนตรีซอป้อ บ้านเพชรดำ มีการเทียบเทียบเสียงเปียโน สายที่ 1 ล่างสุดจะตรงกับเสียง A4 สายที่ 2 สายกลางตรงกับเสียง D4 และสายที่ 3 สายบนสุด (เสียงต่ำ) ตรงกับเสียง A3 เมื่อพิจารณาการตั้งเสียงนี้จะเห็นว่า สายที่ 1

เสียง A4 กับสายที่ 2 เสียง D4 เสียงคู่ 5 และสายที่ 2 เสียง D4 กับสายที่ 3 เสียง A3 เป็นคู่ 4 ซึ่งตรงกับ องศา อินทนิเวศ กล่าวว่ดนตรีซ็ือบ็ือในจังหวัดเพชรรดำ มีการตั้งระดับเสียงได้ถึง 5 เสียง เสียงหลัเดียว สายที่ 1 ตรงกับเสียง A4 สายที่ 2 ตรงกับเสียง D4 และสายที่ 3 ตรงกับเสียง A3 โดยการตั้งสายของซ็ือบ็ือบ้านเพชรรดำ ที่ใช้เป็นารตั้งสายแบบหลัเดียว (องศา อินทนิเวศ, 2556) อีกรังยังปรากฏลักษณะพิเศษของการติดซ็ือบ็ือ คือ การใช้ไม้ติดที่ทำจากเขาสัตว์ติดลงไปบนสายเปล่าก่อนแล้วจึงกดนิ้วลงไป ทางดนตรีตะวันตกเรียกว่า Hammer-on หรือการเคาะนิ้วลงบนสาย ซึ่งปรากฏในโน้ตเป็นส่วนมากในบทเพลงเรียกได้ว่าเป็นอตัลักษณะของการบรรเลง เครื่องดนตรีเครื่องสายประเภทติด ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัซุ

กิจกรรมทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าลัซุ ชาวลัซุบ้านเพชรรดำ ที่เห็นได้ชัด คือ นักดนตรีซ็ือบ็ือของ หมู่บ้านเพชรรดำ ทั้งหมดต้องทำหน้าที่ในโอกาสงานปีใหม่ที่มีกิจกรรมการเต้น กวา - เขียะ เป็นความสัมพันธ์ ระหว่างดนตรีซ็ือบ็ือกับความเชื่อ พิธีกรรม และกิจกรรมทางสังคม โดยงานปีใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลัซุ จะอยู่ในช่วง เทศกาลตรุษจีน หมู่บ้านเพชรรดำ จังหวัดเพชรรบูรณ์มีการจัดงาน 3 วัน การจัดงานมีการติดซ็ือบ็ือกับการเต้น กวา - เขียะ ในทุกวัน นักดนตรีต้องทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการขับไล่สิ่งอัปมงคลให้ออกไปจากที่อยู่อาศัย โดยเริ่มจากบ้านผู้นำ จิตวิญญาณเป็นหลังแรกในช่วงบ่าย แล้วจึงเริ่มเดินทางแบ่งสายการเดินทางเป็น 2 สาย นักดนตรีทำหน้าที่ไปติดซ็ือบ็ือ ตลอดทั้งคืน สอดคล้องกับ งานพิศสัย สวงน ได้นิยามวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมเป็นเนื้อหาสำคัญของมนุษย์ ตามทฤษฎี หน้าที่นิยม (Functionalism) ดนตรีซ็ือบ็ือทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างกิจกรรมทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัซุ ในบ้านเพชรรดำ ทฤษฎีมานุษยวิทยาการระลึกรู้ (Cognitive Anthropology) ผ่านกิจกรรมการเต้นกวา - เขียะ ที่สนุกสนานบ่งบอกถึงความคิดที่จะเกิดขึ้นตลอดทั้งปี ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology) นิเวศวิทยาทาง วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลัซุ มีศาลปู่ศาลย่า เป็นศูนย์กลางซึ่งถือว่าเป็นที่สถิตของผีบรรพบุรุษ และมีผู้นำจิตวิญญาณ เป็นผู้กำหนดระบบนิเวศทางความเชื่อของกลุ่มคน ทฤษฎีวัฒนธรรมและบุคลิกภาพ (Culture and Personality) กลุ่มชาติพันธุ์ลัซุมีวัฒนธรรมการแต่งกายที่แสดงให้เห็นว่าตนเป็นลัซุ และมีดนตรีซ็ือบ็ือบรรเลงประกอบการเต้น ที่มีปรากฏกับกลุ่มชาติพันธุ์ลัซุที่ชัดเจนเป็นวัฒนธรรมและบุคลิกภาพเฉพาะของกลุ่มคน (งานพิศ สสัยสวงน, 2558)

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านการใช้ดนตรีซ็ือบ็ือเป็นสื่อกลาง เสียงที่แสดงถึง ความเป็นศิลปวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มและหนึ่งเดียวในจังหวัดเพชรรบูรณ์ สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ ทำให้เกิดแรงจูงใจหลักที่ผลักดันให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้าน เพชรรดำ ซึ่ง สอดคล้องกับ วัชรารณ จุลทา กล่าวว่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อชม เทศกาลดนตรีเป็นกลุ่มที่มีความหลากหลายในทุกเพศทุกวัย ให้ความสนใจกับเทศกาลดนตรีที่มีลักษณะดึงดูดใจ มีกิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ ตอบสนองแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวได้ (วัชรารณ จุลทา, 2566) นอกจากนี้ เกศรินทร์ วิริยะอาภรณ์ ยังกล่าวในทิศทางเดียวกันว่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อชมเทศกาลดนตรีเป็นกลุ่มที่มีความหลากหลาย มีกิจกรรมที่สนใจเป็นพิเศษ ตอบสนองแรงจูงใจในการเดินทาง ท่องเที่ยวได้ เป็นพื้นที่ปลอดภัย และนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในสุขภาพและสุขอนามัย ของตนเองขณะท่องเที่ยวพักผ่อนในระดับมากที่สุด (เกศรินทร์ วิริยะอาภรณ์, 2545) นอกจากนี้ ในระหว่างการดำเนิน โครงการวิจัยนี้ ได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในการจัดประชุมแบบ Focus group จังหวัดเพชรรบูรณ์ได้ประกาศให้ชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ลัซุ หมู่ 10 บ้านเพชรรดำ ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรรบูรณ์ ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกจังหวัด

ถือว่างานวิจัยชิ้นนี้เป็น การนำศิลปวัฒนธรรมดนตรีซ็อบิอ ความเชื่อ กิจกรรมทางสังคมมาเป็นส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวใกล้เคียงกับ วรรณลักษณ์ อินทร์จันทร์ และคณะ กล่าวว่าการนำศิลปะและดนตรีเข้าไป มีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดน้อย เป็นการนำมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนที่มีอย่างหลากหลาย มาสร้างคุณค่าและมูลค่า โดยบทบาทของ ศิลปะและดนตรีที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดน้อย เป็นการสร้าง ประสบการณ์เชิงสุนทรีย์ทางด้านศิลปะและดนตรีให้กับนักท่องเที่ยว และเป็นกลไก ที่นำมาใช้ขับเคลื่อนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้แก่ชุมชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างจุดดึงดูด ให้กับนักท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้คนในชุมชน และขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ของชุมชน (วรรณลักษณ์ อินทร์จันทร์ และคณะ, 2564) ทั้งนี้ การใช้พื้นที่ด้านศิลปะและดนตรีควรคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ชุมชน ได้แก่ ปัญหา การรบกวนด้านเสียง สิ่งแวดล้อม และพื้นที่ของการวางชิ้นงานด้านศิลปะ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชนอย่างแท้จริง

ที่สำคัญ ดนตรีซ็อบิอยังมีบทบาทในการสร้างอัตลักษณ์ของสถานที่ (place identity) ให้กับหมู่บ้านเพชรดำ กล่าวคือ ดนตรีไม่ได้เป็นเพียงกิจกรรมภายในชุมชน หรือเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อ แต่เป็นสัญลักษณ์ที่ทำให้ พื้นที่ดังกล่าวมีความโดดเด่นและแตกต่างจากพื้นที่อื่น อีกทั้งยังเป็นแรงดึงดูดสำคัญในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยนักท่องเที่ยวมักแสวงหาประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับความแท้จริงและอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Gibson, C. & Connell, J. ที่อธิบายว่าดนตรีมีบทบาทในการสร้างภาพลักษณ์และความหมายของสถานที่ อย่างไรก็ดีตาม ความแท้จริงในบริบทของดนตรีและการท่องเที่ยวมิได้เป็นสิ่งที่คงที่ หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและ ต่อรองผ่านกระบวนการทางสังคม วัฒนธรรม และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Gibson, C. & Connell, J., 2005) ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้นดนตรีซ็อบิอจะมีรากฐานจากความเชื่อดั้งเดิมของชุมชน แต่ก็สามารถถูกปรับใช้เพื่อรองรับ การท่องเที่ยวได้ โดยยังคงรักษาความหมายเชิงพิธีกรรมและอัตลักษณ์ของชุมชนไว้ในระดับหนึ่ง

สรุปและข้อเสนอแนะ

ดนตรีซ็อบิอมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องการขับไล่สิ่งอัปมงคลออกจากที่อยู่อาศัยในช่วงสงกรานต์ปีเก่า ต้อนรับปีใหม่ พบเพลงส่วนใหญ่ที่ดีในงานปีใหม่ จำนวน 9 เพลง มีลักษณะเฉพาะ คือ การเคาะนิ้วลงบนสาย มีบทบาทหน้าที่ในพิธีกรรมเพื่อรับใช้สังคมให้เกิดความจรรโลงใจ ความสามัคคี ในหมู่คณะ ชื่อความสัมพันธ์และลักษณะ ที่เป็นเอกลักษณ์นี้ สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ สร้างแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน นักท่องเที่ยว มีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยมทุกด้าน โดยเฉพาะประเด็นด้านประเพณีวัฒนธรรมที่ได้รับค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจสูงสุดถึง 4.54 โดยเฉพาะความต้องการเข้าร่วมประเพณีปีใหม่ของเผ่าลือในช่วงเดือนมกราคม ที่มีความต้องการสูงถึงร้อยละ 83.92 สะท้อนให้เห็นว่าบ้านเพชรดำมีศักยภาพไปสู่จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมสร้างสรรค์และมีต้นทุนทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งเพียงพอที่จะจูงใจให้เกิดการเดินทางกลับมาเยือนซ้ำได้ อย่างยั่งยืน ทำให้บ้านเพชรดำได้ประกาศเป็นมรดกจังหวัดเพชรบูรณ์ประจำปี 2568 ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดพัฒนา เศรษฐกิจในพื้นที่อื่น ๆ โดยมีดนตรีและศิลปะวัฒนธรรมเป็นสื่อกลางที่สามารถมีส่วนร่วมสร้างพลังผลักดันการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ งานวิจัยนี้เป็นงานวิชาการด้านมานุษยวิทยาชาติพันธุ์ ยังขาดการวิเคราะห์เชิงดนตรีวิทยาด้านตัวเพลง ศิลปิน การสังเคราะห์แหล่งกำเนิดที่เจาะลึก จึงเสนอให้นำข้อมูลนี้ไปทำการขยายผลเชิงในมิติของดนตรีวิทยาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง ดนตรีชื้อป้อ: ความเชื่อกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูหมู่บ้านเพชรดำ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยจากงบประมาณรายได้คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีงบประมาณ 2568 และได้รับการรับรองรับรองตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากลจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร IRB เลขที่ P2-0349/2568 จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอบคุณสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สำหรับการดำเนินการสัมมนาร่วม ส่งผลให้บ้านเพชรดำได้ประกาศเป็นมรดกจังหวัด รวมไปถึงผู้นำ นักดนตรีชื้อป้อ กลุ่มชาติพันธุ์ลีซู ที่ให้ข้อมูลทำให้บทความวิจัยดังกล่าวนี้สำเร็จไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- เกศรินทร์ วิริยะอาภรณ์. (2545). ความต้องการในการพัฒนาตนเองของข้าราชการกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2558). การวิจัยเชิงคุณภาพทางมนุษยวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยรัตน์ วีระชัย. (2552). ชื้อป้อ: เครื่องดนตรีชาวเขาเผ่าลีซู อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐเดช สีน้าง. (27 ม.ค. 2568). ผู้นำจิตวิญญาณกลุ่มชาติพันธุ์ลีซูบ้านเพชรดำ. (โสภณ ลาวรรณ, ผู้สัมภาษณ์)
- พิรพงษ์ สีน้าง. (28 ม.ค. 2568). ดนตรีชื้อป้อเพลงที่ติดในใจงานปีใหม่. (โสภณ ลาวรรณ, ผู้สัมภาษณ์)
- รัฐอนันท์ รวีฉัตรพงศ์. (2564). พิณลีซู หมู่บ้านเพชรดำ จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 8(2), 279-288.
- เรวดี อึ้งโพธิ์. (2565). วิธีดนตรีชาติพันธุ์. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- วรรณลักษณ์ อินทร์จันทร์ และคณะ. (2564). ศิลปะและดนตรีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน: กรณีศึกษาตลาดน้อย. วารสารพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร, 4(1), 86-99.
- วัชรภรณ์ จุลทา. (2566). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงดนตรีของประเทศไทย กรณีศึกษา: เทศกาลดนตรีที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 16(1), 1-14.
- องอาจ อินทนิเวศ. (2556). ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู. ใน รายงานการวิจัย. กรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2539). ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Bolderman, L. (2023). Participatory belonging: Tourist music workshops as trans-local music scenes. In Bennett, D. et al. (Eds.), Popular music scenes: Regional and rural perspectives. (pp. 181-193). England: Palgrave Macmillan.
- Gibson, C. & Connell, J. (2005). Music and Tourism: On the Road Again. England: Multilingual Matters & Channel View Publications.